

Sovjetska Rusija ponovno svari japonske militariste

Litvinov zapretil z drastično akcijo proti Japoncem, ki vpadajo v Sibirijo. Japonske čete pogane s spornega ozemlja ob meji med Korejo in Sibirijo. Novi obmejni spopadi ustavili mirovna pogajanja

Moskva, 8. avg. — Maksim Litvinov, sovjetski komisar za zunanje zadeve, je včeraj posvaril Japonsko, da vedno ruska armada ne nadalje odbija japonske napade z "vsemi razpoložljivimi sredstvi, vključno s bojno letalno in topništvo."

Litvinov je izrekel to svarilo v triletnem razgovoru z japonskim poslanikom v Moskvi. Konferenca se je vršila potem, ko je v Moskvo prišla vest, da so ruske čete pogale Japonsce s spornega ozemlja med Sibirijo in Korejo pri Čangkufengu.

(Tokijski vojni urad pravi, da Japonci še vedno držijo sporno ozemlje, dostavlja pa, da je ruska artiljerija pričela bombardirati japonske čete, katerim pomaga tudi sto bojnih letal.)

Litvinov je zavrgel ponudbo japonske poslanik za mirovna pogajanja, zano pa ga je opozoril na nove obmejne incidente, ki so se pripetili potem, ko je poslanik Šigemitsu predložil svoje mirovne sugestije. Najnovejši spopad med Rusi in Japonci se je pripetil na ozemlju, ki leži 250 milj severno od Čangkufenga, ob progi mandžurske železnice, ki vodi v Sibirijo. Oddelek japonskega vojske je napadel rusko obmejno postojanko, nakar se je začel. V spopadu je bilo več ruskih vojakov ranjenih.

"Skrajni čas je, da se na vsem koncu obmejnih incidentov," je dejal Litvinov v razgovoru z japonskim poslanikom. "Sovjetska vlada ne bo nadalje upela japonskih napadov na ruske stražnike in vpadov na svoje ozemlje."

Komisar je dalje rekel, da so japonski napadi dokaz, da hoče Japonska okupirati rusko ozemlje v mirnem času in da je pripravljena tudi na vojno s sovjetsko Rusijo. Ako bo Japonska dala garancijo, da ne bodo njene čete udarile na rusko ozemlje, bo tudi Moskva dala slično garancijo. Militaristične operacije bodo ustavljene, kadar bo tokijska vlada prepovedala svojim četam vpad na rusko ozemlje.

Juki, Koreja, 8. avg. — Poveljstvo japonske armade v severnem delu Koreje je sinoči prijavilo, da so ruske čete okupirale kos teritorija ob reki Tumen, nekaj milj severno od Čangkufenga. Japonci so se morali umakniti z ozemlja, ki leži zapadno od jezera Kassar, med Sibirijo in japonsko Korejo, toda hribi severno od Mandžurije in južnozapadno od korejske meje so še vedno pod njihovo kontrolo.

Stanislavski, slavni ruski dramatik, umrl

Moskva, 8. avg. — Konstantin Sergejevič Stanislavski, veliki ruski dramatik in igralec, je včeraj umrl za srčno hibo v starosti 75 let. On je ustanovil svetovno znano moskovsko hudovalno gledališče, ki ga je tudi vodil in sam je igral važne vloge. To gledališče (gledališka družba) je potovalo po vsem svetu in najmanj dvakrat je obiskalo tudi Združene države.

Mehiški vojniki ubili štiri unioniste

Mexico City, 8. avg. — Štirje člani unije sladkornih delavcev so bili ubiti v včeršnjem spopadu z mehiškimi vojniki v Aguascalientes, država San Luis Potosi.

Unijska revolta proti Bridgesu

Pet unij CIO v Californiji v rebelnem gibanju

Los Angeles, 8. avg. — Revolta proti Harry Bridgesovi in komunistični dominaciji CIO na zapadni obali je izbruhnila odprto na dan. Pet močnejših unij CIO — krojaška unija ILGW, kavčukarska, avtina in čevljar-ska — so se dvignile in ustanovile konferenco za pobijanje "Bridgesove diktature" in "komunističnega vpliva" v CIO.

Ta konferenca urgira ostale unije CIO, naj odstopijo od sveta industrijskih unij CIO, katerega dominira Bridges oziroma komunisti. Pray tako jih tudi urgirajo, naj bojkotirajo državno konvencijo, katero je sklical Bridges in se vrši v Los Angelesu 20. in 21. avgusta. Za predsednika te rebelne konference je bil izvoljen Herbert Wilson, uradnik krajevne kavčukarske unije.

Bridges je že pogoltnil več unij CIO v ADF, ker niso hotele več prenašati njegove diktature. Unijske voditelje in člane, ki se z njim ne strinjajo, zmerja s "fašističnimi zavezniki" in opromadi protidelavskih podjetnikov.

Antinijska firma dobila vladno naročilo

New Orleans, La. — Antinijska firma Lane Cotton Mills je dobila od WPA velik kontrakt za 8,945,360 jardov tekstilnega blaga, iz katerega bo WPA delal obleke za reliefne "kliente". Za to naročilo bo prejela \$897,784. Ta družba je bila že obtožena pred delavskim odborom radi kršenja delavskega zakona, odbor pa je ustavil postopanje napram nji radi neke "pisarniške napake." Proti nji bo menda izdal nov odlok.

Persekutiranje bivših stavkarjev v Waukeganu

Waukegan, Ill. — John Iwan-ski in John Gloss sta bila zadnje dni aretirana vsled obtožbe, da sta kršila injunkcijo sodnika Dadyja v zadnji stavki pri Chicago Hardware Foundry Co. Poleg teh dveh čaka izida obravnave še 18 drugih bivših stavkarjev.

Nemčija postavila na trg majhen radio

Berlin. — Nacijska vlada je zadnje dni postavila na trg nov majhen "ljudski" radio. Cena mu je \$14, dosedanjemu "ljudskemu" radiu pa \$26. Ima le dve tubi ali žarnici in bo nanj

JEKLARSKA DRUŽBA PODKURILA CERKVAM V OHIU

Nagrnila je velik arsenal orožja in plina proti delavcem

Washington. — (FP) — Pri razbijanju lanske stavke v "malem jeklu" se je tudi Youngstown Sheet & Tube Co. posluževala sličenih metod kot Republic Steel. Prekašala je je močje le v tem, da je podkurila tudi cerkvam in jih pognala proti stavkarjem.

Ta družba je bila na zatožni klopi pred senatnim odsekom za civilne svobodščine zadnje dni. Njen pritisk na cerkve je orisal rev. O. C. Jones, bivši kongres-gacijski pridigar v Youngstownu, ki je izgubil službo, ker je bil naklonjen jeklarskim delavcem.

On je rekel, da se je septembra 1936 vrnil v Youngstownu banket za duhovnike raznih sekt. Na tem banketu je bil glavni govornik Wm. B. Gillis, podpredsednik Youngstown Sheet & Tube. Govoril je o velikem pomenu jeklarske družbe za mesto in pozval duhovnike, "naj rabijo svoj vpliv proti uniji," seveda jeklarski.

"Nekateri so smatrali ta poziv za ultimatum," je rekel Jones. "Čutili so, da je vpliv jeklarskih družb tako velik v mestu, da lahko naredi tak pritisk na cerkve, da bi ne mogle zavzeti nobenega drugega stališča."

Jones je rekel, da je nekoliko pred tem dogodkom govoril na shodu jeklarske unije v Nilesu, kar je tako razkačilo jeklarske magnate, da so sporočili predsedniku cerkvenega finančnega odbora, da bo moral iti on ali pa Jones, če se še kaj takega pripe-ti. V nekem drugem slučaju so jeklarski bossi ščuvali nekega člana Jonesove cerkve, naj resignira iz protesta, ker je Jones pridigar o delavskem gibanju.

Frank Purnell, predsednik Youngstown Sheet, ni tega zanikal. Rekel je, da je njegov o-

Zanimanje za ame-riško državljanstvo

Poročilo direktorja čikaškega distrikta

Chicago, 8. avg. — Iz letnega poročila, ki ga je pravkar objavil Fred Schlotfeldt, direktor čikaškega naturalizacijskega distrikta, je razvidno, da se tuje-rodeci bolj kot kdaj prej zani-majo za ameriško državljanstvo. V fiskalnem letu, ki je bilo zaključeno 30. junija, se je števi-lo onih, ki so dobili državljanstvo, podvojilo.

Vzrokov, da je toliko prosil-cev za državljanstvo, je več, glavni pa so zakoni, ki so bili uveljavljeni v zadnjih letih. Večina teh zakonov ni izrečno na-perjena proti tujerodcem, čeprav so prizadeti.

Schlotfeldt omenja v svojem poročilu illinoiski zakon o per-manentni registraciji, penzijski zakon, federalni zakon, ki zahte-va, da morajo biti federalni u-slужbenici državljani, in določbe, da se morajo oni, ki so uposleni pri religijah, potrditi, da dobi-jo državljanstvo. Mnogi delodajalci tudi nočejo uposliti nedržavljanov.

V čikaškem distriktu je v zadnjem fiskalnem letu dobilo državljanstvo 19,832 tujerod-cev v primeri z 9488 osebam, ki so dobile državljanstvo v letu 1934. Med tujerodci, ki so do-bili državljanstvo v zadnjem fi-skalnem letu, so na prvem me-stu Poljaki, na drugem Nemci, za temi pa Jugoslovani, Italja-ni, Čehi, Rusi, Švedje, Kanad-čani, Irel, Litvinci in Angleži.

Kitajci razgalili japonsko zaroto

Barantanje za južno Kitajsko

Sanghaj, 8. avg. — Vest iz ki-tajskega vira se glasi, da so bila tajna pogajanja med kitajskimi separatisti in Japonci razgala-na. Namen teh pogajanj je bi-la ustanovitev "neodvisne" vla-de v južni Kitajski, ki bi koope-rirala z Japonci. Da skuša Ja-ponska pridobiti kitajsko politi-ko v južni Kitajski na svojo stran, je znano že dolgo časa. Japonska — pravilo Kitajci — je obljubila politikom, da bo u-stanovitev "neodvisne" vlade preprečila razširjenje vojne na južno Kitajsko in ustavila letal-ske napade na Kanton.

Kitajci pravijo, da je pogaja-nja z Japonci vodil Čen Čungfu kot reprezentant grupe nezado-voljnih politikov, ki so zdaj v Hongkongu. Čungfu je bil prej načelnik odbora za zunanje zade-ve v severni Kitajski in je znan kot vpliven politik.

Na fronti na obeh straneh re-ke Jangtse se srdite bitke nada-ljujejo, toda posebnih izpremem-bi. Kitajci poročajo, da so pod kritjem topniškega bombardira-nja odbili japonske napade na svoje pozicije.

Japonski letalci so včeraj spet napadli Nančang, kitajsko letal-sko bazo v centralni Kitajski. Bombe so uničile kitajsko vojaš-ka skladišča in ubile več oseb.

Moskva ponuja pomoč mednarodni brigadi

Pariz, 8. avg. — Ruske delav-ske unije s sodelovanjem vlade so ponudile 600 Nemcem in Ita-lijanom, članom mednarodne bri-gade, ki so bili ranjeni v bitkah s španskimi fašisti in se zdaj na-hajajo v Franciji, stalno zavetje v Rusiji. Tako se glasi vest, ki je bila pravkar objavljena. Tu pravijo, da je 25 članov medna-rodne brigade že odpotovalo v Rusijo in tem bodo sledili drugi. Italijani in Nemci, ki so se bori-li na strani lojalistične Španije, se ne morejo vrniti v svojo do-movino.

LABORITJE OBSO-JAJO OMREŽE-NJE UNIONISTA

Konvencija za preklic "sindikalističnega" zakona

GOVERNER USTA-VIL PREISKAVO

Des Moines, Iowa. — (FP) — Letna konvencija farmersko-de-lavske stranke v tej državi je zaključila, da bo začela kampa-njo za preklic zakona proti kri-minalnemu sindikatu, ki je bil zadnje tedne vporabljen proti stavkarjem pri Maytag Co. v Newtenu. Na podlagi tega zaka-ona je bilo več voditeljev stavke obsojenih in šestmesečni zapor.

Konvencija je tudi obsodila omreženje Archieja Carterja, voditelja voznike unije v Du-buqueju in urednika tamkajš-njega delavskega tednika; obljubi-la je vso pomoč njegovemu ob-rambnemu odboru. Podjetniki so najeli nekega izpriženega fanta-lina, ki je pričal, da ga je Car-ter splošno izrabil, za kar je bil obsojen na 10 let zopora. Dr-žavni generalni pravdnik je odklonil izdati ekstradiციjsko ti-ralico proti Donaldu Emersonu, ki je po aretaciji v Milwaukee iz-povedal, da je on omrežil Car-terja, za kar je prejel \$50 in \$10 na teden.

Konvencija se je bavila tudi s stavko pri Maytag Co. Sprejela je dve resoluciji. V eni se je iz-rekla za poravnavo stavke s ar-bitražo, v drugi pa zagovarja governerja Kraschela, ki je v Newtonu poslal milico, toda ni pustil odpreti tovarne. (Zadnje dni je governor spremenil takti-ko in prisilil stavkarje na vrni-tev na delo.)

S tem v zvezi je treba omeniti, da je s pomočjo prekega sode governora na pritisk bizniških in-teresov v Newtonu ustavil pre-ljavno stavko po zveznem delav-skem odboru. Vzrok za ta korak je bil najbrže strah pred obja-vo liste, na katero so se podpi-sale osebe za povratek na delo. Ta lista gibanja "back-to-work" bi pokazala, kdo je kdo v tem gi-banju in lahko povzročila velik škandal.

Konvencija ni hotela ustreči wisconsinskemu governerju Phil La Follettu in sprejeti ime farmersko-delavske stranke v progresivno stranko.

Nadaljnji ruski uradniki obtoženi

Stirinajest komunistov v smoli v Azerbajdžanu

Moskva, 8. avg. — "Bakinski Rabotnik", ki izhaja v Bakuju, glavnem mestu Azerbajdžana, poroča, da ima tamošnje sovjetsko sodišče opraviti z novo za-razo, ki je šla za tem, da se av-tonomna republika Azerbajdžan loči od Sovjetske unije.

Stirinajest oseb, večinoma a-grarnih uradnikov, je bilo obto-ženih, da so se zarotili zoper živ-ljenje komunističnih voditeljev in za širjenje separatističnega gibanja ter sabotažnih činov; posebej so bili obtoženi, da so hoteli zatrositi nalezljivo bole-zni med živino in ljudmi. Vsi, ra-zen dveh, so priznali krivdo in podpisali izpoved.

(Azerbajdžan obsega 32,686 štirjaskih milj, ima skoro tri milijone prebivalcev in nahaja se na Kavkazu ob Kaspijskem morju. Tamkaj so glasoviti pe-trolejski vrelci.)

Organizirani delavci nudijo pomoč brezposelnim. (Narinal Jerger.)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
CLARION IN EASTERN EUROPEAN LANGUAGES
PUBLISHED BY THE CLARION SOCIETY
Organ of and published by the American National Socialist Society
Subscription rates: for the United States (except Chicago)
and Canada \$2.00 per year, Chicago and Europe \$3.00 per year,
foreign countries \$5.00 per year.

Glasovi iz naselbin

Poročilo in zahvala

Clairton, Pa. — Kaker povsod, vlada tudi tu velika brezposelnost in ljudje trpe vsled pomanjkanja, tako da človek res ne ve, kje je tista tolikokrat obljubljena prosperiteta. Čas je že, da bi se delavstvo zavedlo in enkrat za vselej pomotlo s temi stari kapitalističnim sistemom ter si postavilo pravo, resnično ljudsko vlado.

Društvo št. 87 SNPJ v Hermineju, Pa., je izgubilo dobrega in zvestega člana. Dne 26. julija je umrl za posledicami, ki jih je dobil v premoženju, br. Joseph Barčić. Nanj se je vsula plast kamenja. Tako padajo delavci, izmučeni od truda, skrbi in dela, v žrelo nepravilne kapitalistične družbe. Pogreb se je vršil 29. julija t. l. na Memorial Park pokopališču v Greensburg, Pa. Pokojnik je bil rojen v Zgornjih Kosezah na Gorenjskem. V Ameriki je živel 33 let in ob smrti je bil star 58 let. Najlepša hvala vsem, ki so mu podarili cvetlice in vence v zadnji pozdrav, vsem, ki so ga obiskali ob mrtvaškem odru in vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti. Lepa hvala za obilno udeležbo članom društva št. 426 SNPJ in društvu 87 SNPJ, katerega član je bil, kakor tudi lokalni UMW št. 5864 v Hitchinshon.

Pokojnik zapušča v Ameriki enega brata in eno sestro, v stari domovini pa enega brata. Lepa hvala SNPJ za točno in hitro izplačanje obveznosti. Toplo poročam vsem rojakom, ki še niso člani te organizacije, da se ji pridružijo, da bodo preskrbljeni za slučaj nesreče in bolezni. Naš pokojni brat naj počiva v miru. Žalujemo: Sestra Jera in njen soprog Razoršek, Martin in Frank, brata.

Frank Razoršek, 426.

Glas iz zapadnih toplic

Lava Hot Springs, Idaho. — Na 1. avgusta sva se z ženo odpravila v naše zapadne toplice v to mesto. Po štirih urah vožnje sva srečno dospela na mesto. Najprej sva si morala poiskati kvartir, katerega pa je letos veliko lažje dobiti kakor druga leta. Se pač vidi, da smo se v "recesiji".

Tukaj sva se sestala že z več rojaki in rojakinjami iz raznih zapadnih držav. Nekateri se tukaj nahajajo radi boleznij, drugi zopet radi oddiha — da si ope-rejo kožo in ogrejejo kosti s toplo vodo kakor midva, ker, ako ta voda ne koristi človeku, škodovati mu tudi ne more. Kar se stanovanj tiče, so različna, kakor tudi cene. Za dve sobi s posteljo in kuhinjsko opremo računajo od \$4.50 do \$8 na teden, po hotelih pa od \$3.50 do \$4 za eno sobo na teden. Seveda, kateri ima partnerja kakor jaz, je najbolje, da gresta skupaj, ker je najceneje. Takšen partner tudi skrbi in kuha, da se človeku želodec ne skrči, ker družica lahko napravi domača jedila po svojem okusu. Po hotelih in restavracijah se včasih dobijo postana in škodljiva jedila, in to posebno po malih mestih.

Kar se mesta Lava Hot Springs tiče, nima veliko privlačnosti. Glavna industrija so državne toplice, ki dajejo tukajšnjemu prebivalstvu nekaj zaslužka. Te toplice so neprecenljive vrednosti za delovne ljudi z otrpimi udi in kostmi, posebno pa za revmatike. Od kar sva tukaj, so pripeljali semkaj tri bolnike, od katerih ni nobeden mogel hoditi, po štirih ali petih dneh se pa že toliko skurirajo, da pomalem pričnejo rabiti noge in se jim zdravi vsak dan izboljšuje. Država računa deset centov za kopel.

Midva z ženo se tukaj počutiva jako udobno in zadovoljno med svojimi rojaki in rojakinjami. Pri rojaku Karlu Hlebec se zberemo skupaj vsak večer in se pogovarjamo o tem in onem. Hlebec nam je ob eni taki priliki povedal, da so ljudje vsake narodnosti bolni, le domači Američani se ne prime revmatizem ali jim otrpne udi, odkar je prišla depresija z recesijo vred. Imajo namreč veliko bolj prazne žepe kakor pa mi drugi.

Na 3. avgusta se je morala podati od tukaj v Mayoovo kliniko v Rochester, Minn., Terezija Strucel, žena poznane trgovke v tem mestu. Šla si je iskat ljubelega zdravlja, ker pravega še ni imela dve leti. Imamo pač vsi svoje križe in težave na tem pu-klastem svetu, eni na ta način, drugi zopet na drugi. Sploh ni nikdar prav za vse.

Anton Tratnik, 267.

To in ono iz Minnesote

Eveleth, Minn. — Med Slovenci v Minnesoti se vedno kaj vrši, ker je nas mnogo in veliko tudi pri SNPJ. V poletnem času pride k nam tudi dosti obiskovalcev iz raznih držav, tako da je včasih že kar težko dobiti prostora v letoviščih. Če je vroče — sedaj, ko to pišem, kaže toploter 92 stopinj — se lahko odpejemo hladiti k jezernu. (V velikih mestih se menda morate hladiti pa na strehah, kar se končno tudi prične telesu.) Ravno zdaj obiramo borovnice, katerih je veliko.

Četrto nedeljo v juliju je bil na Hibbingu piknik vsega železnega okrožja v korist slovenskega radioprograma, katerega uživamo v zimskem času vsako nedeljo po eno uro. Udeležba je bila velika, čeprav je bil deževen dan. Priredba je dobro izpadla, bodisi glede programa ali pa finančno. Že mnogo se je pisalo o lepem slovenskem petju. Jaz naj bi dodam, da mi Slovenci res ljubimo petje, le žal, da tudi nimamo vsi pevskega daru. Toda, če bi vsi petli, kdo bi pa poslušal in sodil, kdo bolj zna? No, je že tako prav kakor je zdaj. Voditelj programa je bil Joe Kraker iz Virginije. On je državni poslanec, junija pa je bil nominiran za okrajnega komisarja. On je poznan kot pošten in delavstvu naklonjen mož in je upanje, da bo pri jesenskih volitvah tudi porazil svojega nasprotnika. Krasno sta peela na tem programu neki fanti lepe rasti in njega sestra iz Chisholma. Ko sta končala, ni bilo aplavza ne konca ne kraja. Roke sem držala nad glavo in tolkla, ker me je menda preveč veselje prevzel. Toda, ko sta odhajala z odra, me je kar zabelo pri srcu, ker jih nisem videla več. Pri nadaljnjih točkah pa nisem več aplavdirala, ker sem se bala za svoje zdravje. Bala bi tudi nekaj povedala, kako se imamo pri društvu 130

Nedavna jetniška reforma v Georgiji je osvobodila jetnike železnih verig, v katere so bili uklenjeni pri delu. Na sliki je videti dva jetnika, ki si jih snemata z nog.

SNPJ. Z veseljem poročam, da zborujemo v lepi harmoniji. Po vsaki seji nam predsednica preskrbi kaj za zabavo. Včasih igra "kino", včasih pa dobimo kaj drugega za darilo. V maju mesecu smo slišale pevke, ki so prišle iz sosednjega Gilberta, za avgust pa bomo deležne zopet nekaj svežega. Članice, pridite gotovo na sejo, ker kaj takega ne stoji dolgo v dvorani, marveč je treba takoj domov nesti. Udeležba je vedno dovoljna. In zakaj tudi ne? Hišo imamo svojo in lahko v njej sedimo in kramljamo kakor dolgo hočemo. — Dopisovalkam priporočam, naj kaj skušajo napisati za Prosveto, ker nas je dosti žensk, ki rade čitamo. Torej ne odlašajte, kar napišite, naš urednik pa bo že popravil, da bo lepo. Pozdrav vsem.

Ivanka Ozanich.

Vesti iz Bridgeporta

Bridgeport, O. — Nahajamo se v času primarnih volitev. Omenil bom nekaj le o kampanji demokratskega gubernerja Daveyja. Ljudje pravijo, da kaj takega ne pomni. Daveyja izžvižgajo po vseh večjih mestih, posebno se je to zgodilo v Akronu, Portsmouthu, Massillonu kakor tudi pri nas v bližnjem Martins Ferryju. Ampak on pravi, da mu s tem le pomagajo do ponovne izvolitve, kar pa jaz dvomim.

CIO je naročil vsem svojim članom, naj bojkotirajo Daveyjeve shode, ker bodo vseeno krivi, čeprav niso navzoči. In res so vsi govorili naprjeni proti Lewisu in CIO. Davey predbaci vsakovrstne reči CIO, o katerem pravi, da je ves komunističen. V pismih grozi stari ljudem, da bodo izgubili penzijo, ako on ne bo izvoljen. Je res prava anarhija. Tisti Davey, ki je z milijardo dolarjev jeklarsko stavko, danes pravi, da je delavski prijatelj in da bo izvoljen s tremi glasovi proti enemu. To se kaj lahko zgodi, ker ima na svoji strani vso finančno, vse državne uslužbence in tudi kontrolo nad ljudmi, ki so na relifu.

Mi nabiramo podpise na peticijo za naše kandidate na socialistični listi. Kako gre po drugih krajih, mi ni znano. Tukaj smo stvorili svojo dolžnost, toda so zapreke, ker so pričele po nekaterih krajih krožiti vsakojake peticije. Z njimi so prišli na dan še komunisti, ki so sprvega re-

kli, da ne bodo imeli svoje liste za državne uradnike, ker se udeležujejo v Delavski neustrankarski ligi. V Bridgeportu nam komunisti s tem ne delajo zaprek, ker jih tukaj ni, so pa po drugih mestih in tudi v okolici.

V nedeljo dne 31. julija sem šel malo ven in po naključju naletel na človeka, ki je precej podkovan o duštvih in delavskih organizacijah. Bil je organizator CIO in sva se dobro pogovorila. Rezultat tega pogovora je, da bo društvo št. 13 SNPJ dobilo dve novi članici v mladinski oddelek.

Federacija društev v zapadni Penni je na zadnji seji dobro odgovorila Witkovichu, katerega je povedala, da se ne pusti voditi za nos. Kaj neki bo zdaj naprej pisal? O, seveda, pisal bo, da je Molek dal povelje zastopnikom, da so tako glasovali. Kot sem slišal, Witkovich tudi nekaj namiguje o "skrivnostih" z Lawndala glede združitve Cankarjevega glasnika s Prosvetno matico. Da se ne bo sumilo br. Louisa Zorkota, da je prinesel to na površje na konferenci Prosvetne matice na Bartonu, paj povem, da je bila to moja sugestija. Ni prišla ne z Lawndale ne od Zorkota. Rečem tudi, da ta sugestija ni slaba, ker imata obe ustanovi enake cilje v prid delavstva. Seveda so zapreke, ampak iz delavskega in finančnega stališča po mojem mnenju ta misel ni slaba.

Dne 3. avgusta sem v interesu naše nominacijske peticije obiskal več naselbin v teh krajih. Povsod vlada brezdnežje. V več rojih tudi instalirajo nove stroje, s katerimi producira manj delavcev več premoaga kakor prej več delavcev. Stvar je prišla še tako daleč, da bi morali s premoagom zasipati morje, ako bi obratovali vsi premogovniki po tri dni na teden. Naselbine kot na primer Bannock in Glencoe so mrtve, ker v njih ni nobenega dela. Kdor v teh naselbinah dela, se mora voziti 20 ali pa še več milj daleč na delo. Pri nas pa tudi ni bolje, ker so še vsi rovi v okolici zaprti kakor tudi velika jeklarna, druge pa obratujejo z omejenim časom.

Joe Irman iz Akrona ga je dobro pogodil s svojim opisom glede njih ture v Moon Run na pravlno dneva SNPJ. Taki humoristični spisi so dobri in Jože iz Akrona jih dobro izkuje. Pogrešamo Barbiča, kajti s tistimi kratkimi noticami nismo nikakor zadovoljni. Kot sem razvidel iz Valentinčičevega poročila, so ob priliki sprejetja novega angleškega poslojočega društva SNPJ v Sharonu dobro uspeli. Želim jim dosti uspeha tudi v bodoče. V tamkajšnji naselbini poznam precej rojakov in bi bil gotovo navzoč, če bi ne bil zadržan kot nadomestujoči tajnik društva 13 radi boleznij tajnika. Imeli smo namreč sejo prav tiste dni. Se vidimo pa v bližnji bodočnosti, ako ne pride kaj izrednega. Joseph Snoy, 13.

Zarjin izlet

Cleveland. — Najstarejše clevelandsko pevsko društvo Zarja, odsek soc. kluba št. 27, priredi izlet na Tankovo farmo v Mentor v nedeljo dne 28. oktobra (mogoče avgusta? — Ured.). Pridite, da se navijete svežega zraka in se razvedrite ob veselju zabavi. Vabljeni ste vsi, posebno pa ljubitelji slovenske pesmi. Frank Dugar.

Tedenski odmevi

Anton Garden

PO KATERI POTI?—XVII

Predmet, ki se ga mislim tukaj dotakniti, danes nujnega značaja za delavstvo, kot je primer vprašanje delavske stranke, vojne podobno. Je pa fundamentalnega značaja, se mu delavstvo ne bo moglo v nobeni dobi izogniti. To je vprašanje prehodne dobe kapitalistične v socialistično človeško družbo.

Torej po kateri poti — skozi revolucijo diktature a la boljševiška Rusija, ali z demokratično akcijo skozi relativno miren prehod?

O tem vprašanju je bilo posebno po ruski volitvi veliko razprav in še več boja med socialisti in komunisti. Tudi je še vedno globlje meja med obema skupinama, čeprav Stalina komunisti danes več ne govorijo o revoluciji diktature, toda slednje pridno prakticirajo Rusiji in kjerkoli se povzpnejo na krnilo kake organizacije. Danes govorijo o "demokraciji" in navdušujejo sebe in vse delavce ter liberalce za novo svetovno vojno, ki je pragom. V svoji "vojni strategiji" so šli tako daleč, da so začeli ločiti "dobre" fašisti od "slabih" fašistov. Vsi fašisti, ki so pri Hitlerju, so v oči stalinistov zadnje čase stali — "dobri" fašisti! Vzrok tej perverzno je v tem, ker komunisti računajo, da bodo "bri" fašisti v prihodnjem klanju "med demokracijo in fašizmom" na strani — Sovjetunije. To je njih najnovejša "linija". Iz njega razloga ponujajo tudi roko katoliški drugi reakciji.

Od "leninizma" so torej napravili velik skok. Nanj prisegajo danes le še trockisti, kar vzrok, da so v oči stalinistov — "zavezniki šizma", katere je treba brez usmiljenja izbiti. V tem trebljenju so v Sovjetski uniji senčili največje Jakobince. Svoj Jakobinca so zanesli tudi v lojalistično Španijo, ki jih baje prisiljena tolerirati. Najbrže bi pa trockisti ne bili nič bolj, ako bi bili na krmilu še vedno verujejo v diktaturo totalitarne boljševiške ali "leninistične" stranke. Totalitarna stranka, pa naj bo fašistična ali komunistična, ne tolerira nobene druge stranke nobenega drugega mnenja ko svojega. Napravljim ali bivšim članom, ki se prelevijo v demokrate ali opozicijo, je prav tako oziroma bolj brutalna ko proti drugim kritikom. Sta pokazala Hitler in Stalin.

To je eden izmed naukov z vrta boljševiškega režima, ki služi vsemu delavstvu kot rilo. Stalinov režim je zadnja leta stremarsikateroga revolucionarja. Prav zadnje čase se med levčarsko orientiranimi socialisti ali marksisti opaža tedenka fundamentalna razglabljanja o važnih boljševiških doktrini, ki so bile gonilna sila vsemu povojnemu revolucionarnemu gibanju. Med temi kritiki so di bivši komunisti in nekdanji vneti pristaši boljševiške revolucije. Njih glasnik je revija International Review, ki mikroskopično proučuje vso boljševiško filozofijo. Zanimivo je, da so se zopet pričeli vračati k socialističnim klasičnim marksističnim šolam, ki so znali mstrsko secirati kapitalistično družbo.

In čim bolj človek razglablja o velikem vjetsem eksperimentu, toliko bolj je prepričan, da je njegova vrednost za svetovno stanje le bolj negativnega pomena. V 20 letih boljševiški res zgradili mogočno državo, to zgradili so jo po metodah, katerim se je treba izogibati kakor jih posnemati. V industrijsko razvitih državah — na primer v Ameriki forsirajo z brutalno silo kolektivizacijo kmetijstva in rezultat bi bil ne samo kmeta med farmarji, kot je bila v Rusiji, mar tudi po vsej deželi. Protirevolucijo bi imeli rokah tudi, ako bi skušali uničiti male trgovce, čeprav jih sistematično uničuje kapitalistični režim — ne glede kakšne baze in barve — persekucija delavstva in drugih svobodostnih elementov bo postala glavna industrija — večja strahovlada kakor je v Rusiji. Nemo ali pa Italiji.

In vendar, kdor sanja, da bo šel preč naprej razmeroma gladko in brez nasilja, disi v tej ali drugih kapitalističnih državah, jako moti. Brez boja, srditega boja, se ni dal še noben vladajoči razred.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete z dne 9. avgusta 1918)

Domače vesti. Iz Italije je prišla vest o vavem uporu slovenskih vojakov v Radgoni in Stajerskem, ki je bil udušen.

Delavske vesti. V West Virginiji mrzli građe nove jeklarne.

Setovna vojna. Zavezniki so spet udarili Nemci, porinili so jih 11 milj nazaj, jim vzeli 20 postojank in 150 topov ter ujeli 14000 mož.

Sovjetska Rusija. Zavezniške čete so intdirale severno Rusijo. Boljševiki so se umakli 70 milj od Arhangeljska.

"Demokracija" katoliške cerkve

Najbolj smešno je, kadar katoliški fanatiki delajo komplimente demokraciji in skušajo postaviti svojo cerkev v soglasje z demokracijo, češ da se cerkev dobro počuti v demokraciji. To delajo v strogo resnem tonu — čim pa se naokrog obrnejo in pokažejo zobe opoziciji, takoj se izdajo, da nimajo in nečejo imeti pojma o pravi demokraciji.

V tem oziru so katoliški fanatiki za las podobni komunističnim in fašističnim fanatikom in lahko si podajo roke. Oboji vztrajajo, da se mora vse svet vrteti okoli njihove manjšine in jim priznati vodilno vlogo v vseh ozirih kot "izvoljenemu" delu človeštva; oboji si prisvajajo totalitarnost, to je, da gre njim kontrola nad vsem življenjem, nehanjem in dejanjem ljudi; oboji ne morejo trpeti kritike svojih glavarjev in dogem in histerično zahtevajo zase privilegij, da stoji nad vasko kritiko, kajti oni so "nezmotljivi".

Razume se, da je to početje katoliških, komunističnih in fašističnih fanatikov popolnoma nasprotno principom demokracije. Lahko so med njimi politične, gospodarstvene ali filozofsko-dogmatične razlike, nobene razlike pa ni med njimi, kadar jih vzporediš z demokracijo — tedaj so vse tri struje v tesnem sorodu, ker vse tri enako sovražijo demokracijo in njene civilne svobodščine.

Oglejmo si organizacijo katoliške cerkve. Ali je na tej organizaciji kaj demokratičnega? Absolutno nič! Njen sistem je še danes takšen, kakršen je bil postavljen v dobi največjega despotizma in absolutizma. Oblast gre z vrha navzdol, kakor pri vseh diktaturah — nikdar ni šla od zdolaj navzgor, kakor mora iti pri pravi demokraciji.

Papež, vrhovni poglavar katoliške cerkve, je v dogmatičnih zadevah "nezmotljiv". Kar on reče "ex cathedra", to je brezpogojni zakon za slehernega vernika, člana cerkve. Ali je to demokracijo? Za pošten! Kdo postavi papeža? Ali ga izvolijo verniki? Kajne! Izvolijo ga kardinali. Kdo postavi kardinala? Papež! On na ta način indirektno postavi svojega naslednika. Kdo postavi škofa? Papež! Papež imenuje višje duhovščino, ta pa postavlja nižjo duhovščino. Članstvo cerkve, katoliška masa, nima pri tem nobene besede. Se več: škofje so tudi gospodarji cerkvenega imetja. Verna masa ima le dolžnosti, da daje davčine, nima pa nobenih pravic, da bi razpolagala z imetjem svoje organizacije; nima nobenih pravic pri kontroli in nobenih pri razpolaganju s premoženjem, katerega sama zbere. Zadnje besedo ima škof.

To je "demokracija" katoliške cerkve. Popolna negacija demokracije! Verna masa sme samo prositi in plaziti se po kolenih. Zahtevati ne sme ničesar, ker to bi bil "greh" — in rebelirati sme še manj, ker to bi bil še večji "greh". Verniku preostane samo eno od dveh: pokoriti se stoddostno ali zapustiti cerkev!

Zapustiti cerkev danes je lahko, posebno v Ameriki, ker cerkev ti nič ne more. Naj te še tako preklinja, če si pameten, te to nič ne boli. Zato pa cerkev na tihem smrtno sovraži ameriško demokracijo. Na zunaj kaže prijateljsko lice in se liže sistemu ameriške vlade, na znotraj ga črta do mozga in neprestano deluje za kulisami na to, da enkrat dobi kontrolo nad Ameriko in jo spremeni v svojo totalitarno domeno. Doga pa ne bo nikdar prišlo. Preveč je demokracije za njene skemanje, preveč je svobodne kritike, katera ji neprenehoma prekrizava račune.

Enkrat v Evropi je bilo drugače. Zgodovina katoliške cerkve je najstrašnejša obsodba njene barbarskega despotizma in totalitarizma. Ko je cerkev kontrolirala državo, je bila v vsaki katoliški državi njena "čeka", sveta inkvizicija, katera je s sodišči vred spravila na "oni svet", z drugo besedo likvidirala — milijone ljudi pod pretezo "krivoverstva, heresije, čarovništva" itd., v resnici pa iz razloga, ker ni trpela nikogar, kdor se ni strinjal z njenimi dogmami in zapovedmi. Takšna je bila demokracija katoliške cerkve v preteklosti.

In takšna bi bila še danes, če bi cerkev imela nekdanjo oblast! V skrajnem obupu se danes naslanja na fašizem v Italiji in Španiji, drugod se pa hlini obstoječi demokraciji, kakršna že je — ter jo izrablja in zlorablja, skuša jo korumpirati in prilizuje se kapitalizmu na znotraj, dočim na zunaj — da si obdrži socialno nepokopne mase — "popoljšava" isti kapitalizem z moralističnimi pridigami.

Newyorški župan LaGuardia, senator Wagner in zvezni stanovanjski administrator Nathan Strauss se "hecajo" s parno lopato, s katero so pričeli graditi velik stanovanjski projekt v Brooklynu. Stal bo nad \$33,000,000 in bo v njem stanovanj za več tisoč družin. Gradi ga vlada.

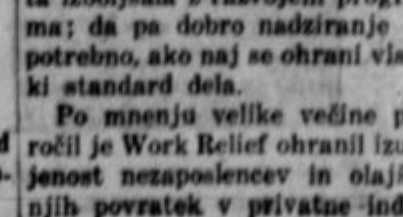
pleni išče lastnika
Ljubljana, 19. julija. — V
imeli organi kriminalne
leka srečno roko. Pri nek
marju za vodo so areti
nega vlomilca S. S., ki je
od nekdaj iz ljubljanske o
pa je prišel z nekim to
em, da ponudi dobro zbir
m mogocih dragocenosti v
Medtem ko sta se moža
la s starinarjem za ceno,

Angleški vojaki na straži židi in Arabci. V Palestini igre ce izigrava druge proti drugim

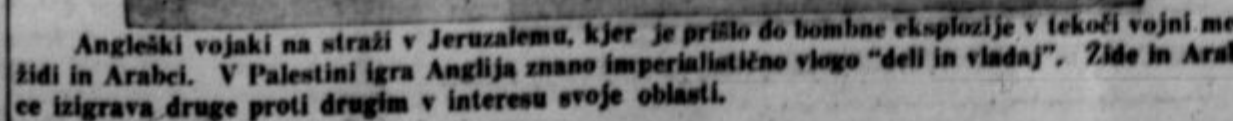

y Jeruzalemu, kjer je prišlo do bo
Anglija znano imperialistično vl
v interesu svoje oblasti.

Jeruzalem, 8. avg. — Šest oseb je bilo ubitih in več ranjenih v novih izgradnjah med židji in rabei. Od 5. julija, ko so izbruhle sovražnosti med židji in rabei, je bilo že 200 oseb ubitih in čez 500 ranjenih.

Purnell je rekel, da je bila družba pripravljena pogajati z jeklarsko unijo, ne pa podpisati kolektivne pogodbe, čeprav unija zahtevala nobenega zvišanja. Tako "pogajanje" je seveda farasa.

Vesela pisarija

France Feržou

In res, stražmeštrovega odhoda dolgo niso opazili. Prvi je to ugotovil Jernačev, ki mu je vilo poguma.

Navzile slabi razsvetljavi se mu je videlo, da je dacear preveč iztegnil roko po Rezi.

Hudičeve lakote trške, še babinice naše boste zapeljivali, kaj ni dovolj, da nas gulite z davki in užitino!

Udaril je z rokami po mizi, da je nekaj časa padlo na tla.

Babe so zacvile, fantje priskočili. Urška se je postavila med nje; krmarici pripada ta pravica. Dacear je kričal, da ni res, kar trdi Jernač, a to zato, ker je pijan.

Tristo zlojdev, jaz da sem pijan, jaz, ki sem Jernačev, a ne kak potepin bog ve odkod!

Fantje so pograbil stoli, steklenice in samo še trenutek, pa bo krvav pretep.

Tedaj pa švigne Franceljnu z Lahaca v glavo odrešna misel.

Sname s kljuke svojo uradno kapo s širokim črnorumenim našivom ob robu in velikim cesarskim dvoglavljem orlom na pročelju, dacearu pa natakne na glavo pozabljeno žandarasko kapo. Stopi naprej in z vso močjo svojega divjega "tenorja" zakriči:

— Pa udari, če imaš korajžo, ti Jernačev Jožek! Ali jo vidiš, kapo cesarsko?!

Z obema rokama je kazal na kapo, na uradno cesarsko kapo, poln zmagovalstva.

Resnično: besede so imele čudovit uspeh. Povesele so se krepke roke, dvignjene steklenice so omahnile nazaj na mizo, stoli so zleteli iz rok.

Prej tako razjarjeni fantje so neumno buljili v cesarske kape in stali preplašeni kakor ukopani. Zavladal je mir po deželi.

Tako mogočno je v tistih časih učinkovala na naše fante cesarska kapa.

PROTEKCIJA

Gregor Bradač je mali železniški uslužbenec, ima že precej nad trideset let službe, skoraj enako dolgo ženo Lizo, devet živih otrok. Liza ima sestro Elzo in Viki, Elza ima za moža Naceta, ki je mestni uslužbenec, Viki pa Pepeta, ki je privatni uradnik. Vsi so Šiškarji in bi želeli vekomaj to ostati.

Gregor je velik patriot, zato je pet otrok oddal državi; za naj jh nosi na proračunu, enega je dal mestu in enega industriji; dva pa še hodi v šolo in ni še odločeno, komu bosta poklonjena za daljše vzdrževanje.

Gregor je torej priden človek v službi in izven nje, Liza tudi, in mnogo sta prestala. Od Podbrda do Mahničnega, od Kotoribe do Vrhniške sta rajala in povsod sta rodila in redila otroke. Ko sta bila tam blizu Karlovca, je včasih Liza hitela celo do Gline, da bi ujela ceneno gosko, rejenege purančka ali pa za pleme ne-nesposobnega odočka. To je lepo očistila, zavila in poslala v Ljubljano. In res so se omeščala arca, ki so za to merodajna in Liza in Gregor sta prišla v Ljubljano in zopet so lepo zbrani v Šiški in vse je, kakor je bilo nekoč.

Ne, ni vse tako. Včasih se zgrabi jo avaki.

— Tudi lahko, Gregor! Služba sigurna, penzija skoraj že v rokah. Brezplačna vožnja! Kakor baron se voziš in zastoji! Organizacijo imate, kakor nikoli nikjer! Zadruga vam daje hrano skoro zastoj, obleko za polovično ceno. Dobrodelne fondе imate, socialne ustanove! Zobe zastoj! Zdravila zastoj! Morje zastoj! Kopališča zastoj! Druge skrbj nimajo, kakor da zbolijo o pravem času —

Tako besedi Nace in Elza sekundira, Pepe in Viki pa pomagata.

— Da sem jaz na tvojem mestu — pravi Pepe, — bolezn bi študiral in za vsak letni čas bi imel po dve, tri v zalogi. Kaj ti bo nazadnje zalegla tvoja pridnost, penzionirali te bodo tako ali tako!

— Kaj bi pa imel od bolezni? — vpada zaskrbljeno žena Liza.

— Kaj bi imel? Glej jo no! Imel bi morje, kopališče, sanatorij, dopust! —

Misli človeške so — tako včasih premiľjujem — kakor muhe. Brenčijo okrog glave in

ne dajo miru. Otepaš se, bežiš, mižiš, — vse ne pomaga nič; misli so tu. Nekatere so od dobrega, druge od hudobnega duha. Gorje, če se jim pridružiš še želje. Te so, ki dajejo stvari meso in realnost.

In je po takih prepirih med svaki postajal Gregor zamišljen. Res je, si govori, kar pravi: morda še eno leto, morda še poldrugo in potem bom hodil s palico na Rožnik in ne v službo. In me bodo gledali postrani. Kaj pa sem prav za prav imel od življenja? Delo, skrb, otroke! Prileglo bi se mi vsaj nekaj, preden grem. Toda kako? Tako nevešč in nespreten sem v teh stvareh, vse življenje sem mislil le na službo. Tudi če bi kdaj poskusil, saj ne bom izpeljal nikoli. Ko so mi začeli zobje izpadati, sem bil poskusil. Zakaj pa imamo dobrodelne fondе? Zakaj plačujemo? Pa me je nahrulil zdravnik: Kaj pa mislite, da bomo celi familiji pozlatili usta? Devet otrok in zdaj še vi! Odehal sem in tako bi tudi zdaj. Toda misel je kakor muha; v arcu so že vstajale želje.

Pepe, ta bi jo izpeljal; on ni kar tako in bi se s samim zamahljajem ne dal odpraviti. Pa ga pobara ob ugodni priliki. In Pepe odvrne:

— Kaj, kako? Eh, da sem jaz na državnem proračunu in organiziran železničar in tik pred penzijo! Jaz bi jim že pokazal! Kako pa drugi? Ali nima vsak v rezervi za vsak primer pri rokah poleg hemoroidov in skleroze tudi malo čirov v želodcu ali dvanajsterniku ali malo kamenčkov v žolču ali vsaj v jetrih; ledvice tudi niso napačne, stvar z mehurjem je že bolj težka; toda revmatizem, išias ali navaden giht pa dandanašnji že lahko markira vsak laik; glavno je, da primerno zastokaš, kadar doktor kam pritise. Le v oči ga glej! Vsak zdravnik se izda, kje bi rad našel bolezen; navadno tam, kjer je ni. No, torej ni težko; če vrhu tega dobiš še malo protekcije, si na konju za vse leto! —

— E, vidiš, zdaj si jo izrekel: protekcija je tisto: nikoli je nisem imel, nikoli je ne bom. —

In Pepe se je razjel:

— Vidiš, kako si neroden; obrni se na polanca. To vendar dandanašnji ni težko. O, ko bi ti vedel, kdo more dandanašnji že vse biti politik in državnik! Časih je bilo drugače: volili smo in se pretepali, guljaža je bilo in ajmohta, da nikoli kaj takega, dandanašnji pa kar s telefonom! —

— Ko pa nobenega ne poznam! —

— Kaj pa je tega treba! Na primer bereš v vladajočem časniku: Gospod Julij Gobeze je zopet interveniral, da ne bo več poplave okrog Krke, in so mu obljubili, da bo za dež v kratkem zmanjkalo vode. Ta sploh dela čudeže. Zadnjič je rešil penzijo nekemu zapitemu sodnemu uradniku, ko ga je izgubil zaradi tavnine, in sicer mu ga je bil rešil s tem, da ga je vtaknil za tri mesece v blaznico, nekemu kapitanu je napravil kapitanški izpit, kolikim je dobil službo in kolikim jo je odjedel! To, pravi, so strankarske zadeve. Zdaj je že pri peti stranki, pa je še jako mlad. Oh, ta ima kariero pred seboj. In o vsaki novi stranki drži dolge govore, da je mnogo boljša, kakor je bila prej. Stvar je — mislim — kakor pri pivu, kar vem iz izkušnje: vsak svež vrček bolj diši — od prejšnjega!

— Ali kako pridem do njega? —

— Piši, Gregor, piši! Izmisli si kako staro žlahto ali vsaj poznanstvo z njegovo staro gospodinjjo, še ko je bil študent; saj je menda kaj v šolo hodil. Piši, čestitaj in hvali, potem pa laži: take stvari so obratane!

In premiľlja Gregor, preudarja in piše. Pride odgovor in dve vizitki s priporočilom: ena za zdravnika, druga za predsednika socialnih institucij. Pa tleskne z jezikom in pomenca roke: Ej, zdaj pa pojde, zdaj! Toda brez protekcije bi ne bilo nič. To pri boleznih je kakor pri umetnosti ali pri politiki. Začetek je težak.

(Dalje prihodnjik.)

Usoda vzame — usoda da

Truda Brodova

Navdušeno občinstvo razpropane koncertne dvorane se je gnetlo okoli odra in vzklikalo mladima umetnikoma, še potlej, ko sta že dodala nekaj skladb povrhu.

Pianistka Leila Bergsonova in Knud Jensen, virtuozi na gosli, sta morala venomer prihajati na oder.

Ona plavalasa, nežna, v sinjerebrni obleki, je srečno se smehljaje stala poleg klavirja, ki ga je bila danes spet mojstrsko igrala.

On je, stoječ poleg nje in lahno držeč v rokah svoje gosli, umerjeno in nekam samozavestneje nagnil svojo glavo ko Leila, potlej jo je pa odvedel nizdol po stopnicah v igralsko garderobo.

Leila, danes si prekosila samo sebe ... Od zadnjega nastopa v tem mestu pred tremi leti si postala velika umetnica!

Ona je, stoječ poleg nje in lahno držeč v rokah svoje gosli, umerjeno in nekam samozavestneje nagnil svojo glavo ko Leila, potlej jo je pa odvedel nizdol po stopnicah v igralsko garderobo.

Leila, danes si prekosila samo sebe ... Od zadnjega nastopa v tem mestu pred tremi leti si postala velika umetnica!

Ona je, stoječ poleg nje in lahno držeč v rokah svoje gosli, umerjeno in nekam samozavestneje nagnil svojo glavo ko Leila, potlej jo je pa odvedel nizdol po stopnicah v igralsko garderobo.

Leila, danes si prekosila samo sebe ... Od zadnjega nastopa v tem mestu pred tremi leti si postala velika umetnica!

Ona je, stoječ poleg nje in lahno držeč v rokah svoje gosli, umerjeno in nekam samozavestneje nagnil svojo glavo ko Leila, potlej jo je pa odvedel nizdol po stopnicah v igralsko garderobo.

Leila, danes si prekosila samo sebe ... Od zadnjega nastopa v tem mestu pred tremi leti si postala velika umetnica!

Ona je, stoječ poleg nje in lahno držeč v rokah svoje gosli, umerjeno in nekam samozavestneje nagnil svojo glavo ko Leila, potlej jo je pa odvedel nizdol po stopnicah v igralsko garderobo.

Leila, danes si prekosila samo sebe ... Od zadnjega nastopa v tem mestu pred tremi leti si postala velika umetnica!

Ona je, stoječ poleg nje in lahno držeč v rokah svoje gosli, umerjeno in nekam samozavestneje nagnil svojo glavo ko Leila, potlej jo je pa odvedel nizdol po stopnicah v igralsko garderobo.

mu jih že obvezali, planil k doktorju Mengelbergu.

"Gospod doktor ... prosim. ... Menda razumete moje razburjenje ... Kaj je z njo? ... moja spremljevalka na klavirju je ... njene roke ... ali so ...?"

"Da, hm ... Za zasebnika nič hudega, v tem slučaju pa —"

"Za božjo voljo, moj obstoj ... turneje ... govorite vendar!"

Zdravnikove oči so postale trde.

"Na kariero gospodične Bergsonove ni treba več misliti. Dveh prstov nad desni roki najbrže — pravim najbrže — ne bo mogla več premakniti ... Žal mi je ... za vašo turnejo, gospod Jensen!"

Knud je preslišal zdravnikov posmeh. Nič več se ni mogel obvladati in se je kar sesedel na klop.

"Sicer pa, gospod Jensen, če vas zanimajo tudi druge poškodbe ... Dama ima zlomljeno eno rebro in je dobila lahen možganski pretres ... To sicer ni življenjsko nevarno ... a nekaj časa bo trajalo."

"Da ... strašno ... uboga Leila ... Takoj se moram zanimali za kakšno novo pianistko ... prosim, ali bi mogli ..."

"Obžalujem, službo imam. Jutri ob desetih boste bolnico lahko obiskali, če ..."

Ne da bi stavek dokončal, se je doktor priklonil, hladno in formalno, in pustil Knuda Jensena z njegovimi skrbmi zaradi turneja samega.

"No gospod doktor ali ste danes zadovoljni z mano?" je nekaj tednov pozneje vprašala Leila in napeto čakala na njegov odgovor.

Ko je molčal in ji samo z glavno priklimal, ga je zaprosila, naj sede k njej.

"In, ljubi gospod doktor, ali bom smela kmalu vstati? Tako dobro se počutim. Jensen je pisal, čisto dobro mu gre z novo spremljevalko ... uspeh ima ... a ... da, misli ... da ... To bo pač nekaj drugega, zato vas moram vprašati, kdaj boste vendar že vzeli to bustodno obvezo z moje roke. Rada bi pač poskusila gibati s prsti. Saj ste mi že pred nekaj dnevi obljubili?"

Zdravnik se ji ni bil upal povedati resnice. Ne, da ne bo nikoli več mogla igrati, ne še druge resnice, ki jo je on, črno na belem, nosil pri sebi. Jensen mu je bil namreč sporočil, da je najel pianistko, prav kakršna je bila Leila, in ki bo z njim odšla čez dva meseca na turnejo v Južno Ameriko, kamor je prvotno nameraval odpotovati z Leilo. Leila se bo torej lahko v miru pozdravila. Niti ena nežna skrb, prav nič ni govorilo iz tega pisma.

"Gospodična Bergsonova ... obljubim vam, da vam bom obvezo vzel jutri z roke."

"O, gospod doktor!"

Njene temnosinje oči so prvič zažarele, odkar jo je poznal. Ze zdaj ga je bolelo strahotno razočaranje, ki ga ji bo prihodnost neizogibno prinesla.

"Povejte mi. Ali zelo ljubite igranje na klavir?"

"Nad vse ... bolj ko ..." Po besila je pogled. "... da, mislim, bolj ko bi pa mogla ljubiti kakšnega človeka!"

Nezavedno jo je prijel za zdravo roko.

"Tega ... tega ne bi smeli reči ... kaj bo ..."

"Ali mislite Knuda Jensena? On, on to razume ... Najpoprej je umetnost, potlej šele najina ljubezen. Gospod doktor, kmalu moram ozdraveti, k njemu moram, Knud me pričakuje."

"In če ... mislim, če bi more-

SPEAKING OF SAFETY

biti morali za dolgo, recimo, za nekaj mesecev odložiti vaše igranje?"

"Ah ... saj znam tudi zobe stisniti ... a če ... potlej moram vendarle h Knudu!"

Omahovaje je doktor Mengelberg poskušal, da bi ji povedal resnico.

Spet je potekel čas in Leila je nervozno sedela v oblaženem stolu v svoji sobici v sanatoriju. Venomer je poskušala, a zaman, premakniti dva otprla, kakor mrtva prosta na svoji ozki, hrepeneči roki. Potlej je pozvonila.

"Torej ste prišli, gospod doktor ... prosim vas, pogledjte vendar te strašne prste. Kaj le to pomeni?"

Nežno jo je z obema rokama prijel za glavo in jo gledal dolgo, skoraj zavedajoč se krivde, tako, kakor bi bil sam kriv tega, kar ji je zdaj hotel povedati.

"Gospod doktor!" je bil edini krik.

"Da, gospodična Leila ... Moč morate zbrati, da boste začeli novo življenje. Dobro smo vas razumeli ... ta čas ... zdaj bi vam tako rad pomagal ..."

"In ... Knud Jensen?"

"Ve!"

"Zato torej, zato ... kako dolgo pa že ve ... to o moji roki?"

"Čisto zatrdno ... šele štiriinajst dni ..."

"Moj Bog ... in štirinajst dni mi tudi že ni pisal ... on ... saj to ni mogoče?"

"V prvi vrsti ljubi pač umetnost ... menda ste to sami rekli ..."

"Da ... moram mu pač oprostiti ... Drug drugemu sva zdaj postala tujca. Vse sem pozabila! Svojo umetnost ... in najljubšega človeka ..."

"Leila ... nikar ne jokajte ... jaz sem z vami!"

Navdušeno občinstvo dvorane se je gnetlo okoli odra in je vzklikalo virtuozi na gosli Knudu Jensenu in pianistki Elvi Ujhalyjevi, njegovi spremljevalki.

V tretji vrsti je sedel mlad par, nemo, roko v roki.

"Leila," je dejal doktor Mengelberg svoji ženi, "ali mi nisi hotela nekaj reči?"

"Da, Hans ... Šele danes čisto natanko vem, da sem vse prebolela. Nikoli ne bom nehala ljubiti glasbe, a ljubezen do tebe, človeka, je v meni najmočnejša ... In ... ljubezen do najinega otroka, ki ga pričakujeva."

Dr. Avg. Reisman:

Pri dr. Oto Bauerju v Brnu

Spomin na zadnji obisk

Lahsko zimo me je vodila pot v Prago. Moral sem tja preko Dunaja in Brna in sem zato sklenil, da med potjo obiščem v Brnu tudi avstrijskega emigranta, urednika "Kampfa" in "Arbeiter-Zeitung", nedavno umrlega sodruga dr. Oto Bauerja.

Ta obisk smo sicer prijaviili že vnaprej iz Maribora. Radi svoje "previdnosti" pa sem še iz Dunaja sporočil Oto Bauerju, da pridem v Brno ta in ta dan.

Naslednje jutro sem v skoro praznem brzdavniku hitel proti Brnu in se veselil trenutka, ko bom mogel govoriti s pisateljem iz "Kampfa", kjer so mi njegovi temeljiti članki od številke do številke večali občudovanje njegovega obsežnega znanja, čudovitega spomina in krasnega jezika. Vrtar zadružnega doma "Včele" mi je brez nadaljnega pokazal pot v 5. nadstropje, kjer je takrat bival Oto Bauer s kadrom svojih ljudi, med katerimi me je posebno ganljivo sprejel kot — domačina — bivši šef-urednik dnevnika "Arbeiter-Wille" iz Gradca, v skromni sobici, kjer mu je ravno stregla, bolniku, ljubeznjiva soproga. Zeleni postelji, omara, miza in menda dva stola. V sosednji sobi so brneli pisalni stroji in se menjavali obiski.

V čakalnici sem našel še nekaj znancev iz Gradca. Domotožje je ležalo v očeh vsakega in vsi že tedaj v obnošenih oblekah, sledovi težkih dni na čelu.

Oto Bauer je imel ravno dolgo konferenco, ki je pomenila novo preizkušnjo, novo razočaranje. Avstrija je začela kometirati s Čehoslovaško in prvo plačilo bi naj bilo žrtvovanje avstrijskih emigrantov, ustavitve vsakršnega njihovega delovanja. Pisan-

Ko so se njegovi ožji prijatelji v pariškem krematoriju slavljali od njegovega pepela, mogli reči le eno, kar sem že lansko zimo v Brnu: To moža tako močne energije, je imel Oto Bauer, je bilo podela in trpljenja. —

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.

Ali ste že naročili Provo Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? Za mal denar lahko pošljete cem v domovino.